

Mezei Gábor írásai, levelei

A kortárs magyar tervezőművészek körében neve úgy is ismert, mint belsőépítész, bútortervező, és úgy is, mint aki a ma már világhírű, zseniális magyar építész, Makovecz Imre állandó munkatársa. Kevésbé tudott a róla – a lexikonok szóhasználatát idézve –, hogy szakíró. Hogy ez pontosabban mit jelent, annak az alapját valószínűleg azok az írásai adták, amelyeket a hagyományosan iparművészetnek nevezett foglalkozásokról a különböző folyóiratokban közre adott. Ezekből is sugárzik az a széles műveltségű, a környezetét kellő felülemelkedettséggel szemlélő magatartása, amellyel többnyire meglepte azokat, akikkel az évek során, például szakmai bírálati bizottságokban találkozott. Közvetlen köreiből egyre inkább elismerték nemcsak igényes megfogalmazásait, hanem ritkaságszámba menő, kiegyensúlyozó, megoldásokat elősegítő véleményét. A 70-es években megalakuló egyik művészcsoport, a Prizma 13 vezetőjévé választották. Ez a kézműves szemléleten és kivitelezésen alapuló tervezőművészek igényes alakulata, a közös kiállításokra és a lehetséges megbízások iránti igények felkeltésére szervezett csoportja akkoriban újdonságnak számított. A szemléleti változásokat jelezte az 1975-ben, a Múcsarnokban a kortárs iparművészek értékeit látványosan felmutató, nagyszabású kiállítás is, amelyet Gergely István belsőépítész rendezett, és amelyről az akkoriban egyetlen szakfolyóiratban, a *Művészetben* jelent meg Mezei Gábor *Kritika vagy együttműködés* című írása – azoké mellett, akik abban az időben a tervezőművészet szemléleti és érdekérvényesítési mozgalmának az élére álltak. Gergely akkor egyik vezető tervezője volt a magyar állam nemzetközi piacszerzési céljait képviselő Hungexpo kiállításainak, és akkoriban lépett „harcos frontvonalba” Fekete György belsőépítész és Pohárnok Mihály designer. Ebben a folyóiratszámokban közölték ők is az ezzel a kiállítással összefüggő, megújító szándékú írásait. Ma már történelmi tény, hogy ekkortól kezdődött ennek a sokféle műfajt összefoglaló iparművészetnek az a fajta érvényesülési törekvése, amely az eltelt évtizedek alatt, hullámmzó eredményekkel, máig is tart. Mezei Gábor soha nem kívánt élharcos lenni,

ám mértéktartón lényegre törekvő véleményét az eltelt évtizedek alatt időnként mégis kifejtette. Rendszerint a szakmában is felmerülő vitás kérdések esetében, mint például 2011-ben a *Magyar Iparművészetben* publikált írásában, amely a műfaji határokról elmélkedik.

Mezei Gábor festő és műgyűjtő is. A mű létrehozásának benső késztetéseit érzékenyen átélő művész értő megbecsülője más alkotók „teremtményeinek”. Az 1920-as években már jelentős szellemi minőséget képviselő Európai Iskola tagjai közé tartoztak családtagjai, minden bizonnyal ezen az alapon is vált otthonossá a szellemi párbeszéd változatos formáiban. Egy idő után joggal nevezte magát az építész Makovecz Imre társalkotójának, mivel kettejük harmonikus együttműködésének nyilvánvaló alapja volt az ő művészi látásmódja is, a teremtett világ szürreális valóságainak megértése és a vágy a bonyolult összefüggések szenvedélyes kifejezésére.

Mezei Gábor 1991-ben kapott Munkácsy Mihály-díjat, 1995-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét, majd évtizeddel később az Érdemkeresztet. Ezen események közötti időkből azonban érdekes módon munkásságáról az első jelentősebb, önvallomásnak is tekinthető könyve csak 1993-ban jelent meg, a Kráter Kiadó *Belső tárlat* című sorozatában, és ezt csak 2018-ban követte a MMA Kiadó által Kernács Gabriella szerzőségével egy újabb méltató könyv róla. De Mezei Gábor nemcsak szakíróként vált mértékadóvá, hanem karcolataiból kitűnő szépírói fanyarsága legalább olyan érdekes korszaklelet, mint a levelezése is. Mezei Gábor szelíd magatartása és szerénysége mellett határozott etikai és esztétikai értéket képviselő művész. Éppen ezért barátsága, véleménye azon kevés hozzá közelálló ember számára volt annyira fontos, hogy a személyes ismeretségeik mellett a XXI. században különlegesnek mondható kézírásos levelezéseket folytattak, például Fekete György belsőépítész kollégájával. Néhány, ezekből válogatott részlet talán hűen sejteti, hogy a ma oly divatos szóval emlegetett kommunikációnak milyen érdekes minőségei léteznek.